



Sjøfartsdirektoratet

## Fråsegn til framlegg til innretning av nullutslepp i verdsarvfjordane frå 2026

Sjøfartsdirektoratet har sendt på høyring framlegg til innretning av nullutslepp for turistskip og ferjer i verdsarvfjordane frå 2026. Sogn regionråd er samarbeidsorgan for kommunane Aurland, Luster, Lærdal, Sogndal, Vik og Årdal og har i møtet 28. august 2023 vedteke følgjande fråsegn:

Stortinget vedtok i 2018 krav om nullutslepp for turistskip og ferjer i verdsarvfjordane frå 2026. I 2021 vedtok Stortinget (vedtak 691) å sikre etablering av landstraum i Flåm:

*«Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som sikrer verdensarvfjordene som anløpshavn for cruisebåter også etter 2026, blant annet ved at staten sikrer etablering av landstrøm i Flåm som planlagt innen 2022.»*

Sogn regionråd er særskilt kritiske til den minimale graden av medverknad så langt i saka. Aurland kommune opplevde stor grad av involvering ved Stortinget si handsaming av saka, medan det har ikkje vore tilfelle i denne handsamingsrunden. Saka er viktig for alle kommunane i Sogn regionråd. Når storsamfunnet vurderer tiltak med stor konsekvens for næringslivet i einskildkommunar, må kommunen og regionen verte sterkt involvert i sakshandsaminga. Sogn regionråd forventar at staten i det vidare lyttar til dei lokale og regionale synspunkta i langt større grad enn det som er gjort så langt.

Menon sin samfunnsøkonomiske analyse<sup>1</sup>, som er utført på oppdrag av Sjøfartsdirektoratet, viser at framlegget frå direktoratet vil føre til ein reduksjon i tal cruisepassasjerar med 93 prosent frå 273 000 (2019) til 20 000 (2026-2040). Berre eit fåtal turistskip vil ha høve til å innrette seg til krava. Reiarlaga vil velje å segla til andre hamner istadenfor verdsarvfjordane. Framlegget er i strid med stortingsvedtaket i 2021 og inneber ei nedlegging av cruisetrafikken i Flåm.

Menon sin analyse viser at nullutsleppskravet vil gje negative ringverknader for verdiskaping, sysselsetjing og busetjing i Flåm. Rapporten viser store negative konsekvensar om framlegget til regelverk frå Sjøfartsdirektoratet blir sett i verk:

- tap av 120 arbeidsplassar lokalt som tilsvarer over 10 prosent av dei sysselsette i Aurland kommune
- stor nedgang i inntening og overskot
- stor nedgang i bulyst og investeringslyst
- minimal motivasjonsfaktor for utvikling av miljømessige løysingar innan skipsfart
- null eller negativ klimaeffekt

Framlegget frå direktoratet inneheld overgangsordning i perioden 2026-2035 for cruiseskip for fylling av berekraftig biogass ein måned i forkant, tilsvarande energiforbruket i

---

<sup>1</sup> Samfunnsøkonomisk analyse av nullutsleppskrav for turistskip og ferger i verdensarvfjordene (Menon Economics, nr 102/2022)

verdsarvområdet. Koplinga til verdsarvområdet synest ikkje å vera til stades med ei slik innretning av regelverket. Menon viser til at cruisereiarlaga vil tilpassa seg ved å byte hamn, noko som innber at ein heller ikkje lukkast med innfasing av biogass og reduksjon i CO<sub>2</sub>-utslepp.

Rapporten frå Menon syner at framlegget slik det ligg føre ikkje når dei ønskje måla. Ein oppnår korkje klima- og miljøvinst, turist- og destinasjonsutvikling eller ivaretaking av verdsarvfjordane.

Etter Menon sine berekningar vil alternativet med biogass føre til at cruiseskiptrafikken blir flytta vekk frå verdsarvfjordane, til andre fjordar på Vestlandet. Om lag ingen skip vil segla til Flåm. Dei lokale utsleppsreduksjonane i verdsarvfjordane skjer altså gjennom aktivitetsreduksjon lokalt og ved å flytte trafikk til andre norske hamner. Analysen viser at desto strengare krav ein vedtek for verdsarvfjordane, desto større vert dei negative miljøkonsekvensane nasjonalt – fordi landstraum i Flåm ikkje kan nyttast. Rapporten konkluderer med at nettoverknadane for landet samla både når det gjeld CO<sub>2</sub> og verdiskapinga er avgrensa, medan dei negative samfunnskonsekvensane lokalt er svært store.

Sogn regionråd er positive til innfasing av null- og lågutsleppsdrivstoff, men kan ikkje sjå at framlegget med biogass er eigna for verdsarvområdet. Innfasing av biodrivstoff er tilrådd i Grønt Skipsfartsprogram sitt pilotprosjekt for cruise, og ein bør sjå til FuelEU Maritime for samsvarande løysingar og definisjonar i eit europeisk samarbeid. På denne måten kan ein også fange opp første del av stortingsvedtak 672/18:

*«Stortinget ber regjeringen implementere krav og reguleringer til utslipp fra cruiseskip og annen skipstrafikk i turistfjorder samt andre egnede virkemidler for å sørge for innfasing av lav- og nullutslippsløsninger i skipsfarten fram mot 2030, herunder innføre krav om nullutslipp fra turistskip- og ferger i verdensarvfjordene så snart det er teknisk gjennomførbart, og senest innen 2026.»*

Aurland kommune og Aurland hamnevesen KF har lagt til rette for etablering av landstraum i Flåm, og er tildelt 27 millionar i støtte frå Enova. Det som står att for realisering av landstraum i Flåm er sikring av eit tilstrekkeleg framtidig trafikkgrunnlag. Klima- og miljødepartementet har avvist sikring på annan måte, jamfør svar på skriftlege spørsmål frå klima- og miljøministeren i Stortinget. Utan den statlege særhandsaminga med eigne strenge reglar for verdsarvfjordane ville anleggsetableringa hatt positiv lønnsemd. Anlegget ville vore sjølvfinansierande med inntektene frå sal av straum til reiarlaga og ville vore etablert i dag.

Flåm er ein av landets viktigaste cruisedestinasjonar. Regelverket frå Sjøfartsdirektoratet vil gje store negative ringverknader for sysselsetjing, reiseliv og verdiskaping i Aurland og i heile Sogneregionen.

Nullutslepp i verdsarvfjorden kan i stor grad oppnåast ved å etablere landstraum i Flåm og nyttegjere denne i overgangsperioden. Ved å løfte blikket til destinasjonsnivå vil felles utnytting av kostbar infrastruktur og bruk av både tilgjengeleg og framtidig teknologi gje reduserte utslepp på tvers av sektorar og aktiviteter. Tiltakspakka i *Destinasjon Flåm – ein energihub for framtidens reiseliv*<sup>2</sup> vil tilfredsstillе krava til klimatiltak på landsida ved bruk av reststraumen frå landstraumanlegget til lading av bil, buss, RIB, mindre fartøy mv. Løysinga tek i bruk ny teknologi, både på sjø og land, og er på alle måtar betre enn det regelverket som Sjøfartsdirektoratet foreslår. Tiltakspakka har samla utsleppsreduksjonar på over

<sup>2</sup> Rapport Destinasjon Flåm – en energihub for fremtidens reiseliv (Hafslund m.fl. 23.2.2023)

30 000 tonn CO<sub>2</sub> per år. Alternativet med realisering av landstraum i Flåm er det einaste som gjev klimaeffekt av betydning. Utsleppsprognosar og andre effektar av Sjøfartsdirektoratet sitt forslag og tiltakspakka er vist i figuren i vedlegget.

Tier III-krav som allereie er vedteke innført frå 2025, er verdas mest restriktive miljøkrav for cruiseskip i dag. I følgje Menon vil Tier III-krav gje ei halvering av cruisetrafikken i verdsarvfjordane.

For å gjennomføra tiltakspakka treng kommune og næringsliv i Flåm eit regelverk som tek høgde for eit framtidig trafikkgrunnlag på minimum Tier III-nivå også etter 2026.

Kapitalintensive og langsiktige investeringar i etableringa av eit fyrtårn for grønt reiseliv føreset føreseielege rammevilkår som gjer det mogeleg å lukkast. Regelverket må fange dette opp på ein fullgod måte.

Med helsing

Roy Egil Stadheim  
leiar

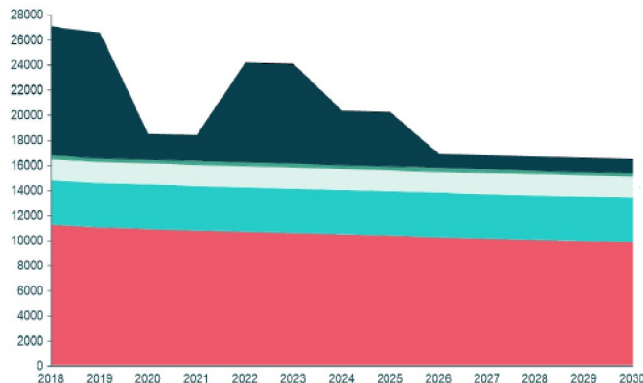
*Brevet er elektronisk og er utan handskriven underskrift.*

Vedlegg: CO<sub>2</sub>-utslepp innanfor systemgrensene i verdsarvkommunen og andre effektar

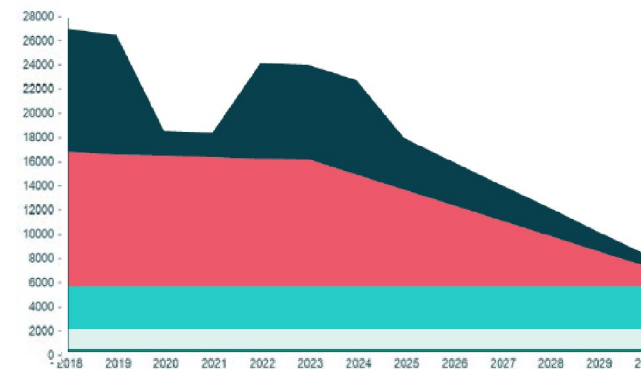
# Destinasjon Flåm – en energihub for fremtidens reiseliv



CO<sub>2</sub> utslipp innanfor systemgrensene – i verdsarvkommunen



Sjøfartsdirektoratet – sitt forslag, med landstraum i Flåm



Destinasjon Flåm – forslag - tiltakspakke

	Andre effektar
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Cruisetraffikk Frå 273 000 til 20 000 gjester per år (-93%)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Cruisetraffikk Frå 273 000 til 150 000 gjester per år (-45%)</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Sysselsetjing Tap av 120 arbeidsplassar lokalt. Tilsvarar 10% av arbeidsstokken i Aurland kommune.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Sysselsetjing Tap av 58 arbeidsplassar lokalt. Tilsvarar 5% av arbeidsstokken i Aurland kommune.</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Økonomiske konsekvensar lokalt Omsetning -194 MNOK Overskot -78 MNOK</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Økonomiske konsekvensar lokalt Omsetning -94 MNOK Overskot -38 MNOK</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Omdømme Mogleg styrka, begrensa effekt.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Omdømme Stor positiv effekt med Flåm som bærekraftig reiselivsikon med innovative framtidretta løysingar.</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Klima Flyttar trafikk, så trass noko reduksjon lokalt, berekna null eller negativ klimaeffekt.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Klima 30 000 tonn co2 per år (også utanfor systemgrense)</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Overturisme Problem flytta til umodne destinasjonar. Ingen effekt.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Overturisme Løyst lokalt. Balansert tilnærming nasjonalt.</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Teknologi Liten eller ingen effekt på teknologiutvikling eller grøn omstilling.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Teknologi Tar i bruk ny teknologi, både på sjø og land.</li> </ul>